ھىندىستان يېرىم ئارىلىدىكى
ئىسلام جامائىتى

ظئنعقلعما:

ئىسلام جامائىتى (الجماعة الإسلامية) ھىندىستان ـ پاكىستان يېرىم ئارىلىدىكى ھازىرقى زامان ئىسلام جامائەتلىرىنىڭ بىرى بولۇپ، ئۇ، كۈچىنى ئىسلام شەرىئىتىنى يولغا قويۇش، ئۇنى كىشلەرنىڭ ھاياتىغا تەتبىقلاش، رايۇننى كونتروللىقىغا ئېلىشقا ئورىنىۋاتقان سكولارىستىك ئېقىملارنىڭ بارلىق شەكىللىرىگە قەتئىي قارشى تۇرۇشقا قاراتقان.

قورۇلۇشى ۋە ئاساسلىق كىشىلىرى:

◈ ئەبۇلئەئلا ئەلمەۋدۇدى (1321ھ ـ 1399ھ/ 1903م ـ 1979م) ھەيدەر ئاباد ۋىلايىتىنىڭ ئۆرنەك ئاباد شەھرىدە دۇنياغا كەلگەن. باشلانغۇچ تەلىم ـ تەربىيەسىنى ئاتىسى سەييىد ئەھمەد ھەسەننىڭ يېتەكچىلىكىدە ئىگەللىگەن. بۇ كىشى نەسەب جەھەتتىن دىندارلىق ۋە روھانىيلىق ئورنى بىلەن شۆھرەت قازانغان قۇتبۇددىن مەۋدۇد ئائىلىسىگە تەۋە ئىدى.

ـ ئۇ دەۋەت ھاياتىنى 1918 ـ يىلى ئاخبارات ساھەسىگە قەدەم قويۇش بىلەن باشلىغان. 1920 ـ يىلى ئىسلامنى يەتكۈزۈشنى مەقسەت قىلغان بىر ئاخباراتچىلار سېپىنى تەشكىللىگەن. ئۇ بىر قانچە گېزىتتە يازغۇچى، مۇدىر ۋە رەئىسلىك ۋەزىپىلىرىنى ئۆتىگەن.

ـ ئۇنىڭ 1928 ـ يىلى نەشىر قىلىنغان «ئىسلامدا جىھاد» ناملىق كىتابى ئىنگلىزلار، بۇددىستلار ۋە ھەر قايسى ئەللەردىكى ئىسلام دۈشمەنلىرىگە قارشى غايەت زور تەسىر پەيدا قىلغان.

ـ 1933 ـ يىلى ھەيدەر ئابادتا «تەرجۇمانۇل قۇرئان» ژۇرنىلىنى چىقارغان بولۇپ، شۇئارى «ئەي مۇسۇلمانلار قۇرئاننىڭ چاقىرىنى كۆتۈرۈڭلار، ئويغۇنۇڭلار، دۇنيانىڭ ئۈستىدە قانات قېقىپ ئۇچۇڭلار» دېگەندىن ئىبارەت ئىدى. بۇ ژۇرنالنىڭ ۋاستىسى بىلەن كېيىنكى مەزگىللەردە مەيدانغا كىلىدىغان ئىسلام جامائىتىنىڭ قورۇلۇشىغا زېمىن ھازىرلىغان بولدى. ئۇ ھىندىستان, پاكىستان يېرىم ئارىلىدىكى مۇسۇلمانلارغا بۇ ساھەدىكى پىكىرلىرىنى مۇشۇ خىل شەكىلدە يەتكۈزگەن.

ـ 1937 ـ 1938 يىللىرى مۇھەممەد ئىقبال (1873م ـ 1938م) نىڭ تەكلىۋىگە بىنائەن لاھورغا كەلگەن ۋە باتھانكوتتا بىر ئىسلام سارىيى قورۇپ، بۇ يەردە بىر ياندىن ئەرلەرنى تەربىيلىسە، يەنە بىر ياندىن كىتابلىرىنى يېزىشقا كىرىشكەن.

www.munber.org

ئەمما مەۋدۇدى كىلىپ بىر قانچە ئاي ئۆتمەيلا ئىقبال ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا سەپەر قىلغان.

- مەۋدۇدى نەشىر قىلىنىۋاتقان «تەرجۇمانۇل قۇرئان» ژۇرنىلىنىڭ ۋاستىسى بىلەن مۇسۇلمان ئالىملىرى ۋە رەھبەرلىرىنى دەۋەت قىلىپ، **1941** - يىلى، **26** - ئاۋغۇستتا لاھوردا ئېچىلماقچى بولغان بىر قورۇلتايغا ئىشتىراك قىلىشلىرىنى ئىلتىماس قىلغان. دەرۋەقە بۇ قورۇلتايغا ھىندىستاننىڭ ھەر قايسى جايلىرىغا ۋەكىللىك قىلىدىغان 75 كىشى قاتناشقان. بۇ قىتىملىق قورۇلتايدا ئىسلام جامائىتى قورۇلغان ۋە مەۋدۇدى ئۇنىڭ رەئىسلىكىگە تەيىنلەنگەن.

- ئۇ كۈنلەردە ھۆكۈمەتنىڭ تىزگىنى بىرتانىيىلىكلەرنىڭ قولىدا ئىدى. مەۋدۇدىنىڭ مۇستەملىكە كۈچلىرى ئۈچۈن خىزمەت قىلىشنىڭ ھاراملىقى توغرىسىدا چىقارغان جاسارەتلىك پەتىۋاسى ئىسلام جامائىتىنىڭ دەسلەپ قورۇلۇشىدىن باشلاپلا تاجاۋۇزچى كۈچلەرنىڭ ھۇجۇمىغا دۇچ كەلگەن.

- **1947** - يىلى، **28** - ئاۋغۇست بۇددىست ھىندىستاندىن ئايرىلغان پاكىستان مۇستەقىل بىر دۆلەتكە ئايلاندى. بۇنىڭ بىلەن ھىندىستاندىكى جامائەت ئۈچۈن پەقەت ئىدارە ئىشلىرىنى قولايلاشتۇرۇش مەقسىتىدە ئۆز ئالدىغا مۇستەقىل، يېڭى بىر رەھبەرلىك ئوتتۇرىغا چىقتى. بارغانچە كۈچلەنگەن جامائەت مۇسۇلمان مۇھاجىرلار ئۈچۈن چېدىرلارنى قورۇش، ئەھۋال تۇراقلاشقانغا قەدەر ئۇلارغا ياردەمدە بولۇشتەك ئىشلاردا ئۆز پۈتىغا تايىنىپ تۇرالايدىغان دەرىجىگە كەلدى.

- مەۋدۇدى پاكىستاندا ئىسلام شەرىئىتىنى تەتبىقلاشقا قارشى چىققۇچىلار بىلەن قىلغان مۇجادىلىدىكى پوزىتسىيە ۋە جاسارىتى سەۋەبىدىن ھاياتىدا بىر قانچە قېتىم قولغا ئېلىنغان. بۇلارنىڭ بەزىلىرىدە ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلىنىپ، كېيىنچە يەڭگىللىتىلگەن. بۇ خىل قاماقتا ئېلىشلار ئۇنىڭ ئىرادىسىنى بوي ئەگدۈرۈش ئەمەس، بەلكى ئۇنىڭ ئىمانىنى كۈچلەندۈرگەن، دەۋەت ۋە ئىسلامىي پرىنسىپلىرىدا تېخىمۇ چىڭ تۇرۇشقا ئېلىپ بارغان.

- ئىسلام جامائىتى كەشمىر مۇجاھىدلىرىنىڭ ھىندىستانغا قارشى ئېلىپ بارغان جىھاد ھەرىكەتلىرىگە ياردەم قىلغان. سەھىيە مەركەزلىرى، چېدىرلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان نۇرغۇن ساھە بويىچە ئۇلارغا ھەمدەم بولغان.

- **1971** - يىلى پاكىستان ئىككىگە بۆلۈنۈپ كەتكەن، غەربىي قىسمى پاكىستان ئىسمىدا قېلىپ قېلىپ، شەرقىي قىسمى بىنگال نامى بىلەن تونۇلغان. بۇ خىل بۆلۈنۈش شەيخ مەۋدۇدىنى تولىمۇ بىئارام قىلغان.

- **1972** - يىلدىن باشلاپ، مەۋدۇدى ئۆزىنىڭ تەلۋى ۋە سالامەتلىك ئەھۋالىنىڭ ياخشى بولماسلىقى سەۋەپلىك جامائەتنىڭ رەئىسلىك ئورنىدىن ئايرىلىپ، تەتقىقات ۋە يېزىقچىلىق ئىشلىرىغا كىرىشىپ، ئۆزىنىڭ «تەفھىمۇل قۇرئان» ناملىق تەپسىرىنى پۈتتۈرۈشكە بەل باغلىغان. ئۇنىڭدىن كېيىن، جامائەتنىڭ رەئىسلىكىگە مىيان مۇھەممەد تۇفەيل تەيىنلەنگەن.

www.munber.org

ـ 1979 ـ يىلى، 27 ـ فېۋرال كۈنى، پادىشاھ فەيسالنىڭ ئىسلام خىزمىتى مۇكاپاتى مەۋدۇدىگە بېرىلگەن. ئۇ مۇكاپاتنىڭ پۇلىنى لاھوردىكى ئىسلام مائارىپ مەركىزىنى قورۇشقا ئىئانە قىلغان.

ـ ھىجرىيە 1399 ـ يىلى 11 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى (22/9/1979) مەۋدۇدى نيۇ يوركتا ئېلىپ بېرىلغان بىر قېتىملىق ئوپېراتسىيەدىن كېيىن، رەببىنىڭ رەھمىتىگە يول ئالدى. ئۇنىڭ جەسىتى پۈتۈن ئىسلام دۇنياسىنىڭ غايەت زور قايغۇسى ئىچىدە لاھورغا يۆتكەپ كېلىنگەن.

ـ مەۋدۇدى ئارقىسىدا دەۋەت، تەربىيىلىگەن ئىنسانلار، نۇرغۇن تىللارغا تەرجىمە قىلىنغان ۋە قانچە قېتىملاپ نەشىر قىلىنغان كۈتۈپخانا توشقۇزغۇدەك ئەسەرلىرىنى قالدۇرۇپ كەتتى.

ـ مەۋدۇدى (ئاللاھ ئۇنىڭغا رەھمەت قىلسۇن) نىڭ دەۋەتچىلەر ئارىسىدا تالاش ـ تارتىشقا سەۋەپ بولغان بىر قىسىم قاراشلىرى بار بولۇپ، ئۇ ئوتتۇرىغا قويغان يېڭى مەسىلىلەرگە ئائىت نوقتىلاردا تېخىمۇ شۇنداق.

◈ مىيان تۇفەيل مۇھەممەد: 1914 ـ يىلى تۇغۇلغان بولۇپ، جامائەتنىڭ قۇرغۇچىلىرىدىن بىرى. مەۋدۇدىي مەزگىلىدە جامائەتنىڭ باش كاتىپى بولۇپ ئىشلىگەن، 1972 ـ يىلىدىن كېيىن جامائەتكە رەئىس بولۇپ، ئۇنىڭ ئورنىنى ئىگەللىگەن. 1977 ـ يىلى قايتا رەئىسلىككە سايلىنىپ تاكى 1987 ـ يىلىغىچە بۇ ۋەزىپىنى ئۆتىگەن. مەۋدۇدىي بىلەن بىرگە قاماققا ئېلىنغان. ئۇ پاكىستان ۋە چەتئەللەردە بولۇپ نۇرغۇن قورۇلتايلارغا قاتناشقان ۋە ئۇچرىششىلاردا بولغان. ئۇ فىزىكا، ماتېماتىكا ۋە قانۇن ساھەلىرى بويىچە باكالاۋۇرلۇق دىبلۇملىرىغا ئىگە.

◈ قازىي ھۈسەيىن ئەھمەد: جامائەتنىڭ باش كاتىپى ئىدى، مىيان تۇفەيل مۇھەممەدتىن كېيىن، يەنى 1987 ـ يىلى رەئىسلىككە سايلانغان.

◈ خۇرشىد ئەھمەد: مۇئاۋىن رەئىس. ئۇ 1978 ـ يىلىدىكى ھۆكۈمەتتە مىنىستىر ۋە پاكىستان مىللەت ۋەكىللىرى مەجلىسىنىڭ ئەزاسى بولغان.

◈ مۇھەممەد ئەسلەم: جامائەتنىڭ باش كاتىپى.

◈ خەلىل ئەھمەد ئەلھامىدى: ئەرەب تىلى بۆلۈمى ۋە مەۋدۇدىي خەلقئارا ئىسلام تەتقىقات ئىنىستىتوتىنىڭ مودىرى.

◈ خۇررەم جاھ مۇراد: (ئاللاھ ئۇنىڭغا رەھمەت قىلسۇن) ھىجرىيە 1416 ـ يىلى پاكىستاندا ۋاپات بولغان. ئۇ ئەنگىلىيە (لىستەر) ئىسلام مۇئەسسەسەسى مۇدىرى ۋە بۆلۈنۈشتىن ئىلگىرىكى ئىسلام جامائەتىنىڭ شەرقىي پاكىستان پايتەخت مۇدىرى ئىدى. ئۇ ھازىر باش كاتىپلىق قىلىۋاتىدۇ.

◈ ئەمىين ئەھسەن ئىسلاھىي: ئالدىنقى سەپتىكى ئالىملاردىن بىرى، ئۇ مەۋدۇدىي بىلەن بىرگە قولغا ئېلىنغان. ئۇ ئىلگىرىلا، جامائەتنىڭ سىياسەتكە ئارىلاشقانلىقى ۋە سايلامغا قاتناشقانلىقى سەۋەبىدىن جامائەتتىن ئايرىلغان. ئەمما ئۇنىڭ كىتابلىرى ھېلىھەم جامائەتنىڭ پروگراممىلىرى قاتارىدا دەرسلىك قىلىنىپ كەلمەكتە.

www.munber.org

◈ پروففسور ئابدۇلغەفۇر ئەھمەد: جامائەتنىڭ كاراچىسى شۆبە مۇدىرى بولۇش بىلەن بىرگە 1978 ـ يىلىدىكى ھۆكۈمەتنىڭ مەركىزى پارلامېنت ئەزاسى، سانائەت ۋە كان ئىشلىرى مىنىستىرى بولغان.

◈ مەھمۇد ئەئزەم ئەلفارۇقي: 1978 ـ يىلىدىكى ھۆكۈمەتنىڭ مەركىزى پارلامېنت ئەزاسى ۋە رادىئو ـ تېلۋىزيە مىنىستىرى بولغان.

◈ سەييىد ئەسئەد ئەلجەيلانى: پەنجاب رايۇنىنىڭ رەئىسى, ئىسلام جامائىتىنىڭ مەركىزى پارلامېنتدىكى سابىق ئەزاسى. ئۇ ئىسلام ھايات ساھەسىنىڭ ئوخشىمىغان قاتلاملىرىدا 80 پارچىدىن ئارتۇق ئەسەر يازغان.

◈ چودىرى رەھمەت ئىلاھىي:1978 ـ يىلدىكى ھۆكۈمەتتە سۇ ۋە ئېنېرگىيە مىنىستىرى بولغان.

(ئىككىنچى ھىندىستاندا، ـ ت)

◈ ئەبۇللەيس ئەلئىسلاھي ئەننەدەۋي: جامائەتنىڭ ھىندىستاندىكى تۇنجى رەئىسى بولغان بولۇپ، كېيىن رەئىسلىكنى ئۆتكۈزۈپ بەرگەن. بىر مەزگىلدىن كېيىن ئىككىنچى قېتىم قايتا سايلانغان، ئۇ ھازىرغىچە ۋەزىپىسىنى ئۆتەۋاتىدۇ.

◈ شەيخ مۇھەممەد يۈسۈف: ئەبۇللەيسنىڭ تۇنجى قېتىملىق رەئىسلىكىدىن كېيىنلا جامائەتنىڭ رەئىسلىكىگە سايلانغان.

◈ سەييىد ھامىد ھۈسەين: كۆزگە كۆرۈنگەن دەۋەتچى ۋە يېتىشكەن خاتىب. ھىجرىيە 1405 ـ يىلى ھەج پائالىيىتىدىن كېيىن جىددىدە ۋاپات بولغان.

◈ ئەفدال ھۈسەين: جامائەتنىڭ ھازىرقى باش كاتىپى. ئۇ تەلىم ـ تەربىيە مۇتەخەسسىسى بولۇپ، بۇ ساھەدە ئوتتۇز پارچىغا يېقىن كىتاب يازغان.

◈ سەييىد ئەھمەد ئۇرۇج ئەلقادىرى: ھازىر جامائەتنىڭ رەئىس مۇئاۋىنى ۋە جامائەتنىڭ ھىندىستاندىكى ئەھۋالىنى بايان قىلىدىغان مەتبۇئاتى بولغان «زىندەگى» (ھايات) ژۇرنىلىنىڭ باش تەھرىرى.

◈ ئەبۇلكەلام مۇھەممەد ئەبۇ يۈسۈف: بىنگالدىكى جامائەتنىڭ 1972 ـ يىلى پاكىستاندىن ئايرىلغاندىن كېيىنكى تۇنجى رەئىسى.

◈ ئاббاس ئەلى خان: جامائەتنىڭ ھازىرقى رەئىسى.

◈ غۇلام ئەئزەم: ھۆكۈمەت ئۇنىڭ دەۋەت ئىشلىرىغا توسقۇنلۇق قىلىش، دەۋەت پائالىيىتىنىڭ دائىرىسىنى تارايتىش ئۈچۈن ئۇنىڭ پۇخرالىق سالاھىيىتىنى تارتىۋالغان بولۇپ، ئۇ ئۆز ۋەتىنىدە پۇخرالىق سالاھىيىتى ئېلىپ تاشلانغان ھالدا ياشىغان. پارچىلىنىشتىن ئىلگىرىكى شەرقىي پاكىستاندىكى جامائەتنىڭ رەئىسى بولغان. تۈرمىدىن چىققاندىن كېيىن بىنگالدىكى جامائەتنىڭ رەئىسى بولۇپ سايلانغان.

پىكىر ۋە ئېتىقادلار:

www.munber.org

◈ دەۋەت نوقتىسىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا جامائەتنىڭ ئەقىدىسى ئەھلى سۈننەت ۋەلجامائەنىڭ ئەقىدىسى بولۇپ، تەۋھىدكە چاقىرىش، ئاللاھنىڭ كىتابى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتىنى چىڭ تۇتۇش، ئىنسانىيەت ھاياتىدا ئىسلام شەرىئىتىنى يۈرگۈزۈش ئۈچۈن توختاۋسىز ئىشلەش قاتارلىق ساھەلەردە پىكرى ئاساسىي جەھەتتىن بۇ ئەقىدىنىڭ سىرتىغا چىقىپ كەتمەيتتى.

ـ مەۋدۇدىنىڭ قارىشى ئىزچىل ھالدا «ئىسلام يالغۇز ھايات پەلسەپىسى ئەمەس، ھاياتنىڭ قانداق شەكىلدە ئۆتكۈزۈلىشىنى كۆرسىتىپ بېرىدىغان مۇكەممەل بىر سىستېمىدۇر. كۆز ئالدىمىزدا ئۇنىڭغا ۋەكىللىك قىلىدىغان نەمۇنىلەرنى كۆرمەي تۇرۇپ، پەقەت گەپ ـ سۆز ئارقىلىقلا ئىسلامغا خىزمەت قىلىشىمىز مۇمكىن ئەمەس» تىن ئىبارەت ئىدى.

◈ جاماظةتنعث غايعسع:

جامائەتنىڭ غايىسى تۆۋەندىكىلەردىن ئىبارەت:

ـ ئىسلام بارلىق ئىنسانىيەت ئۈچۈن ئومۇمىي، مۇسۇلمانلار ئۈچۈن مەخسۇس ھەممىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان نىزامدۇر.

ـ مۇسۇلمانلارنى دىنىنى پەقەت يالغۇز ئاللاھقا خالىس قىلىشقا، ئۆزلىرىنى قارىمۇ قارشىلىق ۋە پاسىقلىقتىن پاكلاشقا چاقىرىش.

ـ بارلىق زېمىن ئەھلىنىڭ مۇستەبىت تاغۇتلار ۋە چىرىك ئاسىيلارنى مەۋجۇت ھۆكۈملەردىن يىراق قىلىش ۋە ئۇلارنىڭ قولىدىكى پىكرى، ئىلمىي رەھبەرلىكنى تارتىپ ئېلىپ مۇسۇلمانلارنىڭ قولىغا تاپشۇرۇش.

◈ مەۋدۇدىي جىھادىنى تۆت نوقتىغا قارشى ئېلىپ بارغان:

ـ ھىندىستان دائىرىسىدىكى بىر مىللەتچىلىك نەزىرىيىسى: بۇ كونگىرېس پارتىيىسى ئوتتۇرىغا قويغان مۇسۇلمانلار بىلەن ھىندوسلار ئارىسىدىكى ئورتاق مىللەتچىلىك چاقىرىقى ئىدى. مەۋدۇدىي بۇ ساھەدە ئۆزىنىڭ «مۇسۇلمانلار ۋە ھازىرقى توقۇنۇش»، «مىللەتچىلىك مەسىلىسى» ناملىق ئىككى كىتابىنى يېزىپ چىققان.

ـ غەرب مەدىنىيىتىنىڭ كونتروللۇقى ۋە ھاكىملىقى.

ـ ئىسلامغا قارشى قاراشتىكى رەھبەرلەر.

دىنى قاتماللىققا ياتىدىغان پىكىرلەر.

◈ مەۋدۇدىي ھەرىكەتنىڭ كۈچلىنىشى ئۈچۈن ئۈچ ئىشقا ئەھمىيەت بېرەتتى:

ـ پائالىيەتلىرىدىكى بۇرادەرلىرىنىڭ پەقەت ئىمان ئېتىبارى بىلەن كۈچلۈك بولۇشى يېتەرلىك بولماستىن، بۇنىڭ بىلەن بىرگە شەخسى يۈرۈش ـ تۇرۇشلىرىدىمۇ ئىشەنچلىك بولۇشلىرى كېرەك ئىدى.

ـ دەۋەتنىڭ تۈزۈمى پىلانلىق ۋە ساغلام تۈزۈلۈشى، بېيەرۋالىق ۋە ھارغىنلىقنى قوبۇل قىلماسلىقى لازىم.

www.munber.org

- دەۋەتچىلەرنىڭ ئوخشاش ۋاقىتتا كىلاسسىك ئىسلام مەدەنىيىتى ۋە يېڭى ئەسىر ئىسلام مەدەنىيىتىدىن ئىبارەت ئىككى خىل ئامىلدىن خەۋەردار بولۇشتەك ئىككى تۈرلۈك گەۋدىلىك ئالاھىدىلىكى بولۇشى لازىم.

◈ مەۋدۇدىي 1948 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 19 ـ كۈنى لاھوردىكى ھوقۇق پاكولتىتىدا سۆزلىگەن بىر نوتقىدا، يېڭىدىن مەيدانغا كەلگەن پاكىستان ھۆكۈمىتىنىڭ غايىسى سۈپىتىدە مۇئەييەنلەشتۈرۈلۈشى لازىم دەپ قارىغان تۆت نوقتىنى ئېلان قىلغان بولۇپ، ئۇلار:

- پاكىستاندىكى ھۆكۈمدارلىق يالغۇز ئاللاھنىڭدۇر. پاكىستان ھۆكۈمىتىنىڭ پەقەت ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشتىن باشقا سالاھىيىتى يوق.

- ئىسلام شەرىئىتى دۆلەتنىڭ ئاساسىي قانۇنى.

- ئىسلام شەرىئىتىگە ئويغۇن بولمىغان بارلىق قانۇنلارنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش ۋە كېلەچەكتىمۇ ئىسلام شەرىئىتىگە زىت قانۇنلارنى تۈزمەسلىك.

- پاكىستان ھۆكۈمىتى ئىسلام شەرىئىتى سىزىپ بەرگەن دائىرە ئىچىدە ئۆزىنىڭ ھوقۇقىنى يۈرگۈزىشى لازىم.

◈ مەۋدۇدىي ئوتتۇرىغا قويغان بۇ نوقتىلارنىڭ تەسىرى زور بولغان. ئوخشىمىغان رايونلاردىن بۇ قاراشلارنى تەلەپ قىلغان، قوللىغان يوسۇندا مىڭلارچە خەتلەر كەلگەن. ئىشنىڭ بېشىدا پاكىستان ھۆكۈمىتى بۇنىڭغا ئېتىراز بىلدۈرۈپ، بۇ سەۋەبلىك مەۋدۇدىي ۋە ئۇنىڭ ھەمراھلىرىنى قولغا ئالغان. ئەمما ئارىدىن ئۇزاق ئۆتمەي ھۆكۈمەت بۇ نوقتىلارغا ئىللىق قاراشقا باشلىغان ۋە بۇگۈنكىگە قەدەر دۆلەتنىڭ دىنىي ساھەدە ئاساسى سانىلىدىغان غايىلەر بىلەن مۇناسىۋەتلىك ھەممىگە تونۇشلۇق «تەسىس جەمئىيىتى» قارارى 1949 ـ يىلى، 3 ـ مارتتا ئېلان قىلىنغان.

◈ جامائەتنىڭ غايىلىرىنى ئىشقا ئاشۇرۇشتىكى ۋاستىلىرى:

- پىكىرنى ساغلاملاشتۇرۇش ۋە توغرا يولنى كۆرسىتىپ بېرىش ئۈچۈن ئۇنى بېيىتىش، بىخلاندۇرۇش ئارقىلىق ۋەدە ئېلىش. كۆپىنچە كىشىلەر مەستۇ ـ مۇستەغرەق بولۇپ كەتكەن غەرب مەدەنىيىتىنى تەنقىدلەش.

- سالىھ كىشىلەرنى تاللاپ چىقىپ، ئۇلارنى ساغلام ئىسلام تەربىيىسى بىلەن تەربىيلەش.

- جەمئىيەتنىڭ بارلىق ساھەلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئىجتىمائىي ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىش ۋە ئىسلامنىڭ قېرىنداشلىق، ئادالەت ۋە باراۋەرلىكتىن ئىبارەت ئىنسانپەرۋەرلىك پرىنسىپلىرى ئاساسىدا ئۇلارنىڭ مەسىلىلىرىنى ئىلمىي ھەل قىلىش.

- ئىجتىمائىي چىرىكلىكلەر ئۈچۈن ئىسلاھات پروگراملىرىنى ئوتتۇرىغا قويۇش ئارقىلىق ھۆكۈمەتنى ئىسلاھ قىلىش ۋە ئاللاھنىڭ كىتابى، پەيغەمبىرىنىڭ سۈننىتى ئاساسىدا ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش ئۈچۈن ھۆكۈمەتنىڭ تىزگىنىنى سالىھ كىشىلەرگە تۇتقۇزۇشقا شارائىت ھازىرلايدىغان ئىسلامىي ئاڭنى تارقىتىش.

www.munber.org

◈ جامائەت ئىنتىزاملىق بىر ئوقۇغۇچىلار تەشكىلاتى قۇرۇپ چىققان بولۇپ، «ئىسلامىي ئوقۇغۇچىلار جەمئىيىتى» نامىدا شەكىللەنگەن بۇ تەشكىلات پائالىيەت ۋە ئىدارە ئىشلىرىدا مۇستەقىل ئىدى.

ـ جامائەت ئافغان مۇجاھىدلىرى، پاناھلانغۇچىلىرىنىڭ يېنىدىن ئورۇن ئالدى، ئۇلارغا چېدىر، دوختۇرخانا ۋە باشقا جەھەتلەردە ھەمدەم بولدى. جامائەت ئۇرۇشتىن كېيىنمۇ ئوخشاش شەكىلدە پاكىستاندا ئۇلارغا كۆڭۈل بۆلۈپ كەلدى.

◈ جامائەت 1947 ـ 1956 ـ يىللار ئارىسىدىكى توققۇز يىل بويىچە سوتسىيالىستلار، ھىندىلار ۋە دىنسىزلار بىلەن توقۇنۇشتى. نەتىجىدە ئىسلامىي ئېقىمنىڭ بىر تۈرلۈك غەلىبىسى سۈپىتىدە 1956 ـ يىلى ئاساسىي قانۇن تۈزۈلدى. بۇ توقۇنۇش بۈگۈنگە قەدەر ئوخشىمىغان شەكىللىرى بويىچە داۋاملىشىپ كەلمەكتە.

◈ پاكىستاندىكى جامائەتنىڭ ئاساسىي قانۇنىدا تۆۋەندىكى مەسىلىلەر ئورۇن ئالغان:

ـ جامائەت ھاياتنىڭ بارلىق ساھەلىرىدە ئاساسىي مەنبە سۈپىتىدە ئاللاھنىڭ كىتابى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتىنى تۇتۇپ ماڭىدۇ.

ـ جامائەت دۇنيادىكى باشقا يۈشۈرۈن جەمئىيەتلەرنىڭ ئۇسلۇبى بويىچە غايىسىگە يېتىش يولىدا قەتئىي ھالدا يۈشۈرۈن پائالىيەتلەرنى ئېلىپ بارمايدۇ. ئېلىپ بارغان بارلىق ئىشلىرىنى ئاشكارا ۋە يورۇقچىلىقتا ئېلىپ بارىدۇ.

ـ جامائەت ئۆزى چاقىرىۋاتقان ئىسلاھاتلار ۋە مەقسەت قىلغان ئۆزگىرىشلەرنى رىئاللىققا ئايلاندۇرۇشتا قانۇن ۋە دەستۇرنىڭ سىرتىغا چىقمايدۇ. جامائەت پىكرىنىڭ ھىمايىگە ئېرىشى ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىدۇ.

◈ جامائەتنىڭ ئەمىرى (رەئىسى) ۋە كېڭەش مەجلىسى بولۇپ، ئىسلام دەۋەت ساھەسىدە پائالىيەت ئېلىپ بېرىۋاتقان ئىسلامىي ھەيئەتلەر بىلەن ياخشى مۇناسىۋىتى بار.

ئەقىدە ۋە پىكىرلىرىنىڭ مەنبەسى:

◈ ئەبۇلئەئلا ئەلمەۋدۇدىينىڭ ئېلىپ بارغان پائالىيىتىنىڭ بىرىنچى دەرىجىكى مەنبەسى ئاللاھنىڭ كىتابى، كېيىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتىدۇر.

◈ ئۇنىڭ چاقىرىقى شەيخ مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھھابنىڭ دەۋىتىنىڭ تەسىرىگە ئۇچىرىغان؛ چۈنكى، ئۇمۇ ئەقىدىنىڭ شىرىكنىڭ بارلىق شەكىللىرىدىن تازىلىنىشى، ئىككى ساغلام مەنبەگە قايتىشنىڭ زۆرۈرلىكى، ھەر بىر ئىشتا دەلىلگە تايىنىش ۋە بىدئەتنى تەرك ئېتىش ئىشلىرىدا ئالاھىدە چىڭ تۇراتتى.

◈ مەۋدۇدىي مۇسۇلمان پاكىستاننىڭ بۇددىست ھىندىستاندىن ئايرىلىش پىكرىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ كەلگەن ئىسلام پەيلاسوپى مۇھەممەد ئىقبالنىڭ تەسىرىگە ئۇچىرىغان. ئۇنى بەك ياخشى كۆرەتتى، ئۇلار پەقەت ئۈچ قېتىم ئۇچراشقان ۋە بۇ

www.munber.org

ئۈچىرىششلاردا قاراشلىرىنىڭ بىر - بىرى بىلەن يېتەرلىك دەرىجىدە ئوخشاش ئىكەنلىكى ئوتتۇرىغا چىققان.

◈ دىققەت قىلىشقا ئەرزىيدىغان ئىشلاردىن بىرى ئىسلام جامائىتىنىڭ دەۋىتى بىلەن مۇسۇلمان قېرىنداشلار تەشكىلاتىنىڭ دەۋىتى ئارىسىدا ئۆز ئارا تەسىر كۆرسىتىش جەريانىنىڭ بارلىقى. ئۇلارنىڭ كىتابلىرى ئۆز ئارا ئوقۇلىدۇ ۋە ئوقۇتىلىدۇ. ھەسەن ئەلبەننا مەۋدۇدىنىڭ «ئىسلامدا جىھاد» ناملىق كىتابىنى كۆرگەندىن كېيىن، ئۆزى بىلەن مەۋدۇدىنىڭ جىھاد قارىشىدا ئورتاقلىق بار ئىكەنلىكىگە ئىشارە قىلىپ، بۇنىڭدىن سۆيۈنگەنلىكىنى تىلغان ئالغان.

تارقىلىشى ۋە تەسىر دائىرىسى:

◈ ئىسلام جامائىتى ھىندى - پاكىستان يېرىم ئارىلىغا مەركەزلەشكەن.

◈ پاكىستاندىكى مەركىزى لاھورنىڭ مەنسۇرى شەھرى.

◈ گەرچە جامائەت ئەزالىرىنىڭ بىنگال، ھىندىستان، سىرىلانكا، كەشمىر.. قاتارلىق جايلاردا بىر قانچىلىغان رەھبەرلىك ئورگانلىرى بولسىمۇ، ئۇلارنىڭ پىكرى، يۆنۈلىشى بىر بولۇپ، بىر جايدىكىسى يەنە بىر يەردىكىسىدىن پەرقلەنمەيدۇ. بۇ پەقەت ئىدارە ئىشى ئۈچۈنلا شۇنداق بولغان.

◈ جامائەتنىڭ غەرب ئەللىرىدىكى ھىندىستان يېرىم ئارىلىدىن بارغان كىشىلەر ئارىسىدا ئورنى ۋە پائالىيەتلىرى بار بولۇپ، ئۇنىڭ ئەزالىرى پاكىستاندىكى دەۋەت ئىشلىرى ۋە تاپقان نەرسىلىرى بىلەن ئىسلام ئەۋلادلىرىنى تەربىيلەش ئىشلىرىغا ھەسسە قوشقان.

◈ ئىسلام جامائىتىنى تەنقىد قىلغۇچىلار مەۋدۇدىي (ئاللاھ ئۇنىڭغا رەھمەت قىلسۇن) ۋە ئۇنىڭدىن كېيىنكى جامائەتكە قارىتا بىر قىسىم تەنقىدلەرنى ئوتتۇرىغا قويغان بولۇپ، گاھىدا ھارامنىمۇ ئۆز ئالىدۇ.

<u>**يۇقىرىقىلاردىن شۇ نەرسە ئايدىڭلىشىدۇكى**</u>، ھىندى - پاكىستان يېرىم ئارىلىدىكى ئىسلام جامائىتى بىر ئىسلامىي جامائەت بولۇپ، ئىسلام شەرىئىتىنى تەتبىقلاش ۋە سكولارىزمنىڭ بارلىق شەكىللىرىگە قەتئىي قارشى تۇرۇشنى مەقسەت قىلىدۇ. ئۇنى شەيخ ئەبۇلئەئلا ئەلمەۋدۇدىي تەسىس قىلغان بولۇپ، سۈننى ئەقىدىسىدىكى، قۇرئان ۋە سۈننەتنى ياقلايدىغان، ئىسلامنى بارلىق ئىنسانىيەتنىڭ ھەممىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان تۈزۈمى، مۇسۇلمانلارنىڭ ئومۇمىي يېتەكچىسى قىلىش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىدۇ. بۇ جامائەت مۇسۇلمانلارنى تار مىللەتچىلىك نەزىرىيىسىدىن يىراق ھالدا تاغۇتلارنىڭ ھۆكۈمرانلىقىدىن ئازات قىلىش، غەرب مەدەنىيىتىنىڭ كونتىروللىقىدىن قۇتۇلۇش، ئىسلام پىكرىگە ئويغۇن بولمىغان بارلىق قاراشلارنى يوقىتىش ۋە دىنى قاتماللىق ئۈستىدىن غالىب كىلىدىغان پىكىرلەرنىڭ رەھبەرلىك ئورنىنى تىكلەش كېرەك، دەپ قارايدۇ. مەۋدۇدىي ھاكىمىيەتنىڭ پەقەت ئاللاھقىلا

www.munber.org

خاس ئىكەنلىكى، ھۆكۈمەتنىڭ پەقەت ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى ئىجرا قىلىشى كېرەكلىكىنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن كۆرەش قىلغان. ئۇ، ئىسلام شەرىئىتىنى تەتبىقلاش ۋە ئۇنىڭغا زىت كېلىدىغان بارلىق قانۇنلارنى ئەمەلدىن قالدۇرۇشنى ۋاجىب، دەپ قارىغان ۋە پاكىستان ھۆكۈمىتىنىڭ ھوقۇقىنى ئىسلام شەرىئىتى كۆرسىتىپ بەرگەن دائىرىدە يۈرگۈزىدىغانلىقىنى ئوتتۇرىغا قويغان. مەۋدۇدىي بۇ بايانلاتى ئۈچۈن قولغا ئېلىنغان، ئەمما بىر مەزگىل كېيىن، ھۆكۈمەت بۇ پرىنسىپلارغا ئىللىق مۇئامىلە قىلغان. بۇ جامائەت ئىجتىمائىي ئىسلاھات ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىش، ئىسلامىي ئىدىيىنى تارقىتىش، ئاللاھنىڭ شەرىئىتىنى يوقىرى قىلىش يولىدا خىزمەت قىلىدىغان تەرتىپلىك ئىسلامىي ئوقۇغۇچىلار ھەرىكىتىنى مەيدانغا كەلتۈرۈشلەرنى ۋاجىب، دەپ قارايدۇ.

ئەتراپلىق مەلۇمات ئۈچۈن پايدىلىنىش مەنبەلىرى:

- ئەسئەد جەيلانى: أبو الأعلى المودودي فكره ودعوته – تەرجىمە: د.سەمىير ئابدۇلھەمىد ئىبراھىم ـ فەيسەل شىركىتى ـ لاھور، ئەرەبچە بىرىنچى نەشرى 1398ھ/ 1987م.

- خەلىل ئەھمەد ئەلھامىدى: الإمام أبو الأعلى المودودي: حياته، دعوته، جهاده_ المكتبة العلمية- لاھور ـ پاكىستان، 1980م.

- فەتھىي يەكەن: الموسوعة الحركية- (ئىككى جىلد) ـ بەشىير نەشرىياتى، ئەممان ـ ئىئوردانىيە، 1403ھ/ 1982م

- (ئەرەبچىگە تەرجىمە قىلغۇچى: خەلىل ئەھمەد ئەلھامىدى): پاكىستاندىكى ئىسلام جامائىتى ئاساسىي قانۇنىي ـ ئورۇبە نەشرىياتى، مەنسۇرە – لاھور، پاكىستان، 1982م.

- مۇھەممەد ئەلھەسەن: المذاهب والأفكار المعاصرة في التصور الإسلامي

- ئەبۇلئەئلا مەۋدۇدىنىڭ كىتابلىرى(بۇلار تونۇشلۇق ۋە ناھايىتى كۆپ)

- الجماعة الإسلامية في سطور

- ئەبۇلمۇكرىم ئىبنى ئابدۇلجەلىل: دعوة الشيخ محمد بن عبد الوهاب في شبه القارة الهندية – سالام نەشرىياتى كىتابخانىسى، رىياد ـ لاھور.

- سالاھۇددىن مەقبۇل: أثر دعوة شيخ الإسلام ابن تيمية في الحركات الإسلامية المعاصرة – ئىسلام ئىلمىي تەتقىقات مەركىزى نەشرى ـ يېڭى دىلھىي، 1412ھ/ 1992م.

www.munber.org